

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.V.22.072/2017/10.

A tanács tagjai:

Dr. Bartal Géza a tanács elnöke

Dr. Zumbók Péter előadó bíró

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin bíró

A felperes:

...

A felperes képviselője:

Dr. Schubert Magdolna ügyvéd

Az alperes:

...

Az alperes képviselője:

dr. Horváth Péter ügyvéd

A per tárgya:

vállalkozói díj megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Pécsi Törvényszék 1.Gf.20.136/2017/6.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Pécsi Járásbíróság 3.G.22.160/2012/97.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálattal támadott részében hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperes részére 100.000 (százezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi az alperest, hogy külön felhívásra fizessen meg az államnak 1.323.200 (egymillió-háromszázhuszonháromezer-kétszáz) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A ... építési munkáinak fővállalkozója, a ... Kft. az alperestől

mint alvállalkozótól rendelte meg az épületgépészeti munkák elvégzését. A felek 2009. október 6-án kötöttek vállalkozási szerződést, amelyben a felperes az épületgépészeti kivitelezés során a fűtés és a hűtés körében a folyadékűtők, a fan-coilok, a szellőzés, valamint a füstmentes lépcsőház szerelésére vállalt kötelezettséget. A szerződés műszaki tartalmát a felperes 2009. október 1-jei ajánlatára utalással határozták meg, és rögzítették, hogy ha a műszaki tartalom vonatkozásában ellentmondások mutatkoznak, akkor az értelmezés körében az alperes joga meghatározni, hogy melyik leírás, ábrázolás vagy egyéb tartalom érvényes és irányadó, de ez a szerződés tárgyának módosítását nem vonja magával.

- [2] Utaltak arra, hogy átalánydíjas szerződést kötöttek, a tételes költségvetési kiírás csak tájékoztató jellegű, és utólag megrendelt, vagy elmaradt munkarészekre csak az egységárak tekintetében vonatkozik. Megállapodtak abban, hogy a tervektől való eltérés kizárólag az alperes hozzájárulásával lehetséges, és a létesítmény dokumentációinak módosítása kizárólag írásban érvényes. A felperes a vonatkozó előírásoknak és szabványoknak megfelelő, I. osztályú minőségű teljesítést vállalt. A felek kikötötték, hogy II. és III. osztályú teljesítés esetén az alperes 10 %-os és 20 %-os árcsökkentéssel élhet. Súlyos hibának minősítették azokat a hibákat és hiányosságokat, amelyek kijavítása, elhárítása vagy pótlása egyenként 200.000 forint összegű költséggel jár, vagy amelyek javításának együttes költsége meghaladja a 800.000 forintot. Előírták, hogy a felperes minden beépíteni kívánt anyagot, s így különösen a költségvetésben megjelölttől eltérő anyagot köteles bemutatni az alperesnek jóváhagyás céljából.
- [3] Átalánydíjként 30.800.000 forintot kötöttek ki, és rögzítették, hogy a felperes a végszámla kiállítására akkor jogosult, ha megfelelő átadás-átvételi eljárással és próbaüzemmel igazolja a szerződés szerinti teljesítést. A felperes 3 év jótállást vállalt, és az alperes a részszámlák és a végszámlák nettó összegéből jóteljesítési garanciaként 10 %-ot az átadás-átvétel lezárásának időpontjáig, az átvétel időpontját követően 5 %-ot a szavatossági felülvizsgálat lezárásáig, míg ezt követően 2,5 %-ot visszatartott. A felperes késedelmes teljesítése esetére kötbér fizetését vállalta. A felek a próbaüzemet 2010 májusára tűzték ki, és a befejezési határidő lejártát 2010. június 7-ében határozták meg, továbbá megállapodtak arról, hogy az átadás-átvételi eljárásról jegyzőkönyvet vesznek fel.
- [4] A kivitelezés során a tervek és a határidők több alkalommal módosultak, a felperes pedig a szerződés műszaki tartalmát képező anyagoktól többször is eltért, de a műszaki tartalomnak megfelelő minőségű, azzal egyenértékű anyagokat és megoldásokat alkalmazott.
- [5] A fővállalkozó az alperessel kötött szerződést - a teljesítéssel kapcsolatos vitára tekintettel - 2011. január 11-én felmondta, és az alperessel szemben kötbér- és kártérítési igényt érvényesített.
- [6] A felperes - a korábban közölt hibák kijavítását követően - 2011.

február 16-ai készre jelentésében nyilatkozott arról, hogy a komplett épületgépészeti, szerelési munkák I. osztályú minőségben befejeződtek, és az átadás-átvételi eljárás lezárásáról ugyanekkor kiállított jegyzőkönyvben a megrendelő műszaki ellenőre kijelentette, hogy a fővállalkozó a vállalt műszaki tartalmat teljesítette.

- [7] A felperes összesen 27.064.302 forint vállalkozói díjról állított ki részszámlát az alperes felé, aki abból 16.912.619 forintot fizetett meg. A felperes az átadás-átvételi eljárás lezárásától számított 3 éves jótállási idő lejártá után a jóteljesítési garanciaként visszatartott 3.080.000 forint megfizetését is követelte az alperestől, de erről számlát nem állított ki.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [8] A felperes módosított keresetében 13.231.756 forint vállalkozói díj és késedelmi kamatai megfizetésére kérte az alperes kötelezését.
- [9] Az alperes érdemi ellenkérelmében - a beszámítási kifogására tekintettel - a kereset elutasítását kérte. Beszámítási kifogás útján egyrészt a felek szerződéséből fakadó követeléseit, másrészt a fővállalkozó által vele szemben támasztott követeléseket kívánta érvényesíteni. A felek szerződéséből eredő követelésként jelölte meg a felperes hibás teljesítése folytán felmerült javítási költségeket, a nem megfelelő anyagok engedély nélküli beépítése miatt igényelt árcsökkenést, a késedelmi kötbért, valamint az elmaradt munkák értékét. Az alperes a fővállalkozó által vele szemben érvényesített késedelmi kötbérigényt, kártérítési igényt és egyéb költségeket azért kívánta a felperesre áthárítani, mert álláspontja szerint azok a felperes nem szerződésszerű teljesítéséhez kapcsolódtak.

Az első- és másodfokú ítélet

- [10] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresettel egyezően marasztalta az alperest. Kiemelte, hogy az alperes a felperes vállalkozói díj követelését jogalapjában nem vitatta, annak összegét is elismerte, és a kereset elutasítását kizárólag a beszámítási kifogására figyelemmel kérte. Az elsőfokú bíróság azonban a beszámítási kifogást alaptalannak találta. A perben kihallgatott tanúk vallomásait értékelve azt állapította meg, hogy az alperes nem tudta bizonyítani, hogy a fővállalkozó a felperes teljesítésével okozati összefüggésben érvényesített vele szemben kötbérigényt. Az alperesnek azt sem sikerült bizonyítania, hogy a fővállalkozó a felperes hibás teljesítése miatt követelt tőle kártérítést. A fővállalkozó és a megrendelő ugyanis - az átadás-átvételi eljárás lezárását megelőzően kiállított hibalistán túlmenően - a felperessel minőségi kifogást nem közölt, és a felperes hibás teljesítését a perbeli szakvélemény sem támasztotta alá. A szakértő azt állapította meg, hogy a felperes a szerződés

műszaki tartalmának megfelelő kivitelezést végzett, és amennyiben attól eltért, akkor is azzal műszakilag egyenértékű megoldást alkalmazott. Ennélfogva az alperesnek kijavítási költsége nem merült fel, és - a műszakilag egyenértékű kivitelezésre tekintettel - értékcsökkenésről sem lehet szó.

- [11] Az alperes ugyan a szakértői véleményt teljes körűen vitatta, és a szakértő kompetenciáját is kétségbe vonta, de az elsőfokú bíróság azt ítélezése alapjául elfogadta. Utalt arra, hogy a szakértő az adott szakterületen kompetenciával rendelkező, a szakértői névjegyzékbe felvett szakértői cég, és a szakértői véleményben megfelelő indokát adta az általa alkalmazott vizsgálati módszereknek, a megállapításai a korábban bizonyított tényekkel egyeztek, s emiatt az alperes új szakértő kirendelése iránti bizonyítási indítványa sem volt teljesíthető.
- [12] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és mellőzte az alperes 3.080.000 forint után kamat megfizetésére kötelezését, ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Egyetértett azzal, hogy az alperes beszámítási kifogása alaptalan volt. Utalt arra, hogy a tanúvallomások egyike sem támasztotta alá az alperesnek azt az előadását, hogy a késedelmes teljesítésre a felperes késlekedése miatt került sor. Az okiratok és a tanúvallomások azt sem támasztották alá, hogy az alperesnek a felperes munkáit más vállalkozóval kellett elvégeztetnie. Ehhez képest a bizonyítás eredménye alapján az volt megállapítható, hogy a felperes legkésőbb 2010 végére a saját feladatait teljesítette, az észlelt hibákat kijavította, az alperes által elvégzett munkákkal kapcsolatban viszont a fővállalkozó 2010 közepétől folyamatosan jelezte - a minőség és a késedelem miatti - kifogásait.
- [13] A másodfokú bíróság külön jelentőséget tulajdonított annak is, hogy miután a fővállalkozó az alperessel kötött szerződést felmondta, a felperes az építkezésen maradhatott, és a saját munkáját átadta, míg a megrendelő a fővállalkozótól a munkát minőségi kifogás nélkül átvette. A szakértői bizonyítással kapcsolatban a másodfokú bíróság is arra az álláspontra helyezkedett, hogy a szakértő nem lépte túl a kompetenciáját, és az alperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság a szakértői véleményre - annak aggályossága miatt - nem alapíthatta volna az ítéletét.
- [14] Az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását az indokolta, hogy a rendelkező részben írt főkövetelés tekintetében a felperes számla kiállítását nem igazolta, ezért az alperes - késedelem hiányában - késedelmi kamat fizetésére e tekintetben nem volt kötelezhető.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [15] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a kereset elutasítását,

másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. A korábban kifejtett jogi és ténybeli álláspontját fenntartotta, és kérte annak figyelembevételét. Hivatkozott arra, hogy a bíróságok nem, illetve nem megfelelően értékelték a felek között létrejött szerződést, és ezzel megsértették a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 207. §-át. Nem voltak ugyanis tekintettel arra, hogy bár a szerződés átalánydíjas, de az elmaradt munkarészekre a tételes költségvetési kiírás az egységár kapcsán vonatkozik, ezért az elmaradt munkarészek árát levonásba kell helyezni. A szerződésnek azt a kikötését is alkalmazni kellett volna, amely szerint a műszaki tartalmat érintő ellentmondások esetén az alperes véleménye irányadó. A bíróságok emellett azt sem vették figyelembe, hogy a szerződés értelmében súlyos hiányosságnak számít az, amelynek pótlása egyenként 200.000 forint, összesen 800.000 forint költséggel jár.

- [16] Az alperes álláspontja szerint a bíróságok a kötbérigény kapcsán sem megfelelően értelmezték a szerződést, és ezzel megsértették a Ptk. 246. §-át, valamint a Pp. bizonyítási kötelezettségre vonatkozó szabályait. Érvelése értelmében a jogerős ítélet indokolása azt rögzíti, hogy a felperes 2010 decemberére végzett a munkafolyamatokkal, ugyanakkor a kötbért megalapozó határidő ezt jóval megelőzően lejárt. A felperes továbbá a felróhatóság hiányát sem bizonyította, s így a kötbérfizetési kötelezettség alól kimentenie magát nem sikerült.
- [17] A felülvizsgálati kérelem szerint figyelembe kell venni azt is, hogy a felperes a fővállalkozó és az ő szerződésének felmondása után értelemszerűen a saját munkáját javította ki, viszont ezzel a nála már bekövetkezett kárt nem tudta enyhíteni. A felperes azzal, hogy a szerződés előírása ellenére a jóváhagyásának hiányában végzett kiváltásokat, szerződést szegett, és a kiváltások automatikusan hibás teljesítésnek minősülnek. Mindezek miatt a jogerős ítélet a Ptk. 4. § (4) bekezdését és 306. §-át is sérti.
- [18] Arra is hivatkozott, hogy a szerződés a számla kiállításának feltételeként a műszaki ellenőr által aláírt teljesítési igazolást követelt meg, a felperes által a perben felhasznált okiratokon műszaki ellenőr jóváhagyása nem szerepel, és ez a késedelmi kamatigényt kizárja. Az alperes fenntartotta azt az álláspontját, hogy a szakértői vizsgálati eljárás jogszabálysértő és a szakértői vélemény megalapozatlan. Sérelmezte, hogy a bíróságok a szakértő általa kétségbe vont kompetenciáját nem vizsgálták. Az elsőfokú bíróság pedig azzal, hogy a bizonyítási indítványait alaptalanul mellőzte, és annak megfelelő jogi indokát sem adta, elzárta őt a bizonyítás lehetőségétől, és ezzel megsértette a Pp. 3. §-át.
- [19] A felperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [20] A Kúria mindenekelőtt utal arra, hogy a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja [Pp. 272. § (2) bek.]. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyet konkrétan megjelöli, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokait is ismerteti [1/2016. (II.15.) PK vélemény 3. pontja].
- [21] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében - miként az eljárás korábbi szakaszaiban is - vitatta a szakértő szakmai kompetenciáját, és hivatkozott a szakértői vélemény fogyatékoságaira. Miután azonban ehhez kapcsolódó, adekvát jogszabályhelyet sem itt, sem a késedelmi kamatkövetelés vitatása körében nem jelölt meg, ezek a felülvizsgálati hivatkozásai érdemben nem voltak vizsgálhatók. A konkrét jogszabályhely feltüntetésének hiányában az érdemi vizsgálat során az alperesnek azt az állítását sem lehetett értékelni, miszerint a jogerős ítélet sérti a Pp. bizonyítási kötelezettséggel kapcsolatos szabályait.
- [22] A Kúria előrebocsátja továbbá, hogy a felülvizsgálati kérelemben nem elegendő a korábbi beadványokra utalni (BH1995.99.II., BH1998.558.). Emiatt az alperes korábban kifejtett és a felülvizsgálati kérelemben kifejezetten fenntartott jogi és ténybeli álláspontja sem volt figyelembe vehető. Mivel pedig a felülvizsgálati kérelem kiegészítésére nincs jogszabályi lehetőség (BH2017.232.), ezért az alperesnek a felülvizsgálati határidő lejárta után tett, a felperes felülvizsgálati ellenkérelmével kapcsolatos, újabb jogszabályhelyek megjelölését is tartalmazó nyilatkozatát értékelni nem lehetett.
- [23] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.
- [24] A Kúria a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján, a felülvizsgálati eljárás eredményeként azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott - az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyó - része a felülvizsgálati kérelemben megjelölt és érdemben vizsgálható okokból nem jogszabálysértő.
- [25] Az alperes eljárási szabálysértésként csupán a Pp. 3. §-ának megsértésére hivatkozott. Azt állította, hogy az elsőfokú bíróság alaptalanul mellőzte a bizonyítási indítványait, ennek megfelelő indokát sem adta, és ezzel elzárta őt a bizonyítás lehetőségétől. Ez a hivatkozás azonban egyrészt téves, másrészt iratellenes. Az elsőfokú bíróság a Pp. 3. § (3) bekezdése által előírt tájékoztatási kötelezettségét teljesítette (P. 22.160/2012/7. számú tárgyalási jegyzőkönyv 1. oldal, 28. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 4. oldal, 40. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 6. oldal, 48. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 2. oldal), és a feleket e kellően részletes, a releváns tényállításaikhoz igazodó, a szakértői bizonyítás szükségességére is kiterjedő tájékoztatás ismeretében hívta fel a bizonyítási indítványaik előterjesztésére. A felek indítványai alapján - a Pp. 3. § (5) bekezdésének megfelelően - széles körű (tanú-, szakértői és okirati) bizonyítást folytatott le, az általa szükségtelennek tartott, az alperes részéről felajánlott további szakértői bizonyítást (az új szakértő kirendelését) pedig - a Pp. 3. § (4) bekezdése szerint - mellőzte, és ezt az ítéletében a szakértői vélemény aggálytalanságával indokolta.

- [26] Az alperesnek a bizonyítékmérlegelés hibájára alapított felülvizsgálati támadása nem volt, a Pp. 206. § (1) bekezdésében írt bizonyítékmérlegelési szabály megsértésére nem hivatkozott. A felek által nem vitatott tényállást pedig a felülvizsgálati eljárásban irányadónak kell tekinteni (BH2006.165.). Ehhez képest a felülvizsgálati kérelemben megjelölt anyagi jogi jogszabályhelyek téves alkalmazását megállapítani nem lehetett.
- [27] A jogerős ítélet tényállása részletesen rögzíti a felek vállalkozási szerződésének tartalmát. A felülvizsgálati kérelemben feltüntetett szerződéses kikötések értelmezésével kapcsolatban a felek között vita nem alakult ki, a beszámítási kifogás megalapozottságának vizsgálatakor a felperes teljesítése szerződésszerűségének kérdésében kellett állást foglalni. Emiatt a Ptk. 207. § (1) bekezdésében foglalt értelmezési szabály alkalmazása sem volt indokolt.
- [28] Minthogy a tényállás szerint a felperes a vállalatát teljesítette, az elmaradt munkarészekre, és az azok elszámolására vonatkozó szerződéses rendelkezésekre a bíróságoknak nem kellett figyelemmel lenniük.
- [29] Kötelezetti késedelem hiányában a felperest az alperes felé kötbérfizetési kötelezettség nem terhelte, és az alperes a fővállalkozó által vele szemben érvényesített kötbérigény megtérítését sem követelhette. Ebből következően – a felülvizsgálati kérelemben előadottakkal szemben – a kimentés körében lényeges felróhatóság hiányának vizsgálatára nem volt szükség.
- [30] Az alperes a felperes hibás teljesítését sem tudta bizonyítani, s így ezzel összefüggő követelés beszámítására sem volt jogosult. Nem minősült továbbá hibás teljesítésnek a kiváltás, vagyis az eredetileg meghatározottól eltérő anyag beépítése. Azt ugyanis a szerződés kifejezetten lehetővé tette a felperes számára, e tekintetben az eltérő típusú anyag jóváhagyás céljából való bemutatását írta elő, és ez a jogerős ítéletben foglalt ténymegállapítás szerint megtörtént. Ezzel szemben a szerződésnek a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott kikötése a tervmódosításról szóló rendelkezést tartalmaz, és a létesítmény dokumentációinak módosításához követeli meg az írásbeli alakot. Mindezek miatt a jogerős ítélet a Ptk. 4. § (4) bekezdését, 246. §-át és 306. §-át sem sérti.
- [31] A Kúria a kifejtettekre figyelemmel, a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján a jogerős ítéletet a felülvizsgálattal támadott részében hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [32] A Kúria a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazott Pp. 78. § (1) bekezdése szerint, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (5) és (6) bekezdéseire tekintettel kötelezte az alperest a felperes részéről felmerült – a kifejtett ügyvédi tevékenység arányában megállapított ügyvédi munkadíjat tartalmazó – felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére.

- [33] Az alperes az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdése folytán alkalmazott 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése értelmében köteles a személyes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéknek az állam javára való megfizetésére.
- [34] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.
- [35] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 271. § (1) bekezdésének e) pontja zárja ki.

Budapest, 2018. szeptember 20.

. Bartal Géza s.k. a tanács elnöke, Dr. Zumbók Péter s.k. előadó
bíró, Dr. Simonné Dr. Gombos Katalin s.k. bíró